

निरुपयोगी प्लॅस्टीकचा (वेस्ट प्लॅस्टीक) चा
वापर राज्यातील रस्ते डांबरीकरणाच्या
कामासाठी करण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन
सार्वजनिक बांधकाम विभाग
शासन निर्णय क्रमांक- संकीर्ण २०१६/प्र.क्र.२८७/रस्ते-१.
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
दिनांक : १४ जून, २०१६

वाचा:

- १) सि. एस. आय. आर.- केंद्रीय सडक अनुसंधान संस्था नवी दिल्ली यांचे पत्र क्र. सि.आर.आर.आय./टी.एम.बी.डी./डब्ल्यू.पी/पी.डब्ल्यू.डी./१५, दि. ५/१/२०१६.
- २) भुतल परिवहन मंत्रालय नवी दिल्ली यांचे पत्र क्र. आर.डब्ल्यू-एन.एच-३३०४४/२४/२०१५-एस अँड आर (आर), दि. ९/११/२०१५.
- २) ग्रामीण विकास मंत्रालय नवी दिल्ली यांचे पत्र क्र. पी-१००२१/२/२००७-टेक, दि. १३/११/२०१५.
- ४) सार्वजनिक बांधकाम विभागाचे सर्व मुख्य अभियंता यांना पत्र क्र. संकीर्ण-२०१६/प्र.क्र. ५५/रस्ते-१, दि. २/२/२०१६.

प्रस्तावना:

मा. मुख्य सचिव कार्यालयाने मा. प्रधानमंत्री महोदयांनी दि. २५/५/२०१६ रोजीच्या प्रगती व्हिडीओ कॉन्फरसींग मध्ये विविध राज्याकडून रस्ते बांधण्यासाठी वापरण्यात येणा-या डांबरामध्ये प्लॅस्टीक मिसळल्यामुळे रस्ता दर्जा सुधारला असून प्लॅस्टीक कच-याची समस्या सुटण्यास मदत झाल्याचे निर्दर्शनास आल्याचे नमुद केले आहे. यामुळे मा. प्रधानमंत्रीनी राज्यांना रस्ते बांधणीत वापरवयाच्या डांबरामध्ये निरुपयोगी प्लॅस्टीकचा वापर करणे या पर्यायाचा विचार व्हावा असे सुचित केले आहे. मा. प्रधानमंत्री केलेल्या सुचनेप्रमाणे कार्यवाही करण्याचे निर्देश मा. मुख्य सचिव यांनी दिले आहेत.

या सुचनांना अनुसरून सार्वजनिक बांधकाम विभागामार्फत यापुर्वीच दि. २/२/२०१६ रोजीच्या शासन पत्राव्दारे सर्व मुख्य अभियंता यांना त्यांच्या कार्यक्षेत्रामधील १ काम निरुपयोगी प्लॅस्टीकचा वापर डांबरामध्ये करून प्रायोगिक तत्वावर हाती घेण्याबाबत सुचना निर्गमित केल्या आहेत.

उपरोक्त विषया संदर्भात सि. एस. आय. आर.- केंद्रीय सडक अनुसंधान संस्था नवी दिल्ली यांचे पत्र क्र. सि.आर.आर.आय./टी.एम.बी.डी./डब्ल्यू.पी/पी.डब्ल्यू.डी./१५, दि. ५/१/२०१६ सार्वजनिक बांधकाम विभागास प्राप्त झाले आहे. या पत्राच्या व संदर्भाखाली दर्शविलेल्या अन्य पत्रांच्या प्रती शासनाच्या दि. २/२/२०१६ रोजीच्या शासन पत्राच्या सोबत सर्व मुख्य अभियंता यांच्याकडे पाठविण्यात आल्या आहेत.

उपरोक्त पत्रान्वये केंद्र शासनामार्फत रस्त्यांच्या डांबरीकरणाच्या कामामध्ये काही प्रमाणात निरुपयोगी प्लॅस्टीकचा वापर करून कामे करण्याबाबत कार्यवाही करण्यात येत असल्याचे नमुद करण्यात आले आहे. यासाठी प्रामुख्याने निरुपयोगी प्लॅस्टीकचा वापर करण्यात येत आहे. अशा पध्दतीने केलेल्या कामांची पाहणी करून सदर पध्दतीने कामे कमी किंमतीत व चांगल्या गुणवत्तेची होत

असल्याची खात्री सीएसआयआर या केंद्र शासनाच्या संस्थेने केली आहे. त्यामुळे या संदर्भात भुतल परिवहन मंत्रालयाने दि. ९/११/२०१५ व ग्रामिण विकास मंत्रालयाने दि. १३/११/२०१५ रोजीच्या पत्रान्वये या संबंधाने मार्गदर्शक सुचना निर्गमित केल्या आहेत. त्यानुसार केंद्र शासनामार्फत रस्ते बांधकाम करतांना डांबरीकरणाच्या कामासाठी वेस्ट प्लॅस्टीक वापरण्यात येत आहे. सद्यस्थितीत नगरपालिका क्षेत्राच्या जवळपासच्या परिसरातील कामे अशा पद्धतीने करण्यात येत असल्याचे दिसून येते.

यासंदर्भात सा.बां. विभागाच्या अखत्यारीतील जास्त लोकवस्ती असलेल्या भागामधील रस्त्यांच्या डांबरीकरणाच्या कामामध्ये निरुपयोगी प्लॅस्टीकचा वापर डांबरा बरोबर करण्यासंदर्भात निर्णय घेण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती. या संदर्भात सविस्तर अभ्यास करून व विचार करून शासन आता खालील प्रमाणे निर्णय घेत आहे.

शासन निर्णय

महाराष्ट्र राज्यातील सार्वजनिक बांधकाम विभागाच्या अखत्यारीतील रस्त्यांच्या डांबरीकरणाच्या कामापैकी काही कामे प्रायोगिक तत्वावर निरुपयोगी प्लॅस्टीक वापरून करण्याचा निर्णय शासनाने घेतला आहे. सद्यस्थितीत सा. बां. विभागाच्या अखत्यारीतील सर्व प्रादेशिक विभागांच्या कार्यक्षेत्रामधील ज्या भागात ५ लक्ष पेक्षा जास्त लोकसंख्या असलेल्या महानगरपालिका व २ लक्ष पेक्षा जास्त लोकसंख्या असलेल्या नगरपालिका क्षेत्रांच्या परिसरात असलेल्या ५० कि.मी. त्रिज्येच्या आत येत असलेल्या सा.बां. विभागाच्या अखत्यारीतील रस्त्यांच्या डांबरीकरणाच्या कामांमध्ये वापरण्यात येणा-या डांबरामध्ये निरुपयोगी प्लॅस्टीकचा वापर करण्यात यावा. सदर काम करतांना खालील बाबीकडे काळजीपूर्वक लक्ष देऊन काम करण्यात यावे.

१. काम नगरपालिका क्षेत्राच्या जवळच्या क्षेत्रातील निवडण्यात यावे.
२. कामासाठी वेस्ट प्लॅस्टीकचा (निरुपयोगी प्लॅस्टीकचा) वापर करण्यात यावा.
३. भारत सरकारने निर्गमित केलेल्या दि. ९/११/२०१५ व दि. १३/११/२०१५ रोजीच्या पत्रामधील सुचनाप्रमाणे कार्यवाही करण्यात यावी.
४. वेस्ट प्लॅस्टीकचा वापर केल्यामुळे कामाच्या किंमतीमध्ये डांबराचा वापर करून केलेल्या किंमतीच्या तुलनेत बचत होत असल्याची खात्री करण्यात यावी.
५. सदर बाबी प्रमाणे काम करत असतांना भारतीय रस्ते महासभेने प्रकाशित केलेल्या IRC:SP:९८-२०१३-Guidelines for use of Waste Plastic in bituminous mixes (dry process) in wearing courses आणि Specifications for rural roads : First edition -२०१४ clause ५१२ मध्ये देण्यात आलेल्या मार्गदर्शक सुचनांचाही अवलंब करावा.
६. काम पूर्ण झाल्यावर प्रत्येक ३ महिन्यांनी कामाच्या दर्जाबाबत वेळोवेळी तपासणी करण्यात यावी व १ वर्षाच्या कालावधीनंतर या कामांबाबतचा अहवाल शासनास सादर करावा.

उपरोक्त सुचनाप्रमाणे कार्यवाही करण्याबाबत सर्व क्षेत्रीय अधिका-यांनी दक्ष रहावे. यामध्ये कुचराई करणा-या अधिका-याविरुद्ध योग्य ती प्रशासकीय कारवाई करण्यात येईल याची नोंद घेण्यात यावी.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक संकेतांक २०१६०६१४१५२२१४९७१८ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(प्रकाश इंगोले)

अधिक्षक अभियंता तथा उप सचिव

प्रत,

- १) सर्व मुख्य अभियंता, सार्वजनिक प्रादेशिक विभाग,
- २) सर्व अधीक्षक अभियंता, सार्वजनिक बांधकाम मंडळ,
- ३) सर्व कार्यकारी अभियंता, सार्वजनिक बांधकाम विभाग/जिल्हा परिषद विभाग.
- ४) सर्व तांत्रिक अधिकारी, सार्वजनिक बांधकाम विभाग, मंत्रालय, मुंबई- ४०० ०३२.